

УДК 331.3:005.95/96

СЕРГІЄНКО О.О.

м. Біла Церква

ЯКІСНА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК КВІНТЕСЕНЦІЯ НООСФЕРИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ШИРОКОМАСШТАБНОГО РОЗВИТКУ НАНОТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. У статті обґрунтовано сутність якісної інформаційно – аналітичної компетенції та виявлено структурний рівень її формування та збагачення у процесі трансформації освітнього простору в нову якість – ноосферу з урахуванням сучасного розвитку нанотехнологій.

Ключові слова: інформаційно-аналітична компетенція, компетентність, ноосфера, нанотехнології.

Аннотация. В статье обоснована сущность качественной информационно – аналитической компетенции и выявлен структурный уровень ее формирования и обогащения в процессе трансформации образовательного пространства в новое качество – ноосферное с учетом современного развития нанотехнологий.

Ключевые слова: информационно-аналитическая компетенция, компетентность, ноосфера, нанотехнологии.

Abstract. In the article the essence of quality information – analytical competence is substantiated, the structural level of its development and enrichment is revealed in the transition to a new educational environment quality – the noosphere, given the current development of nanotechnology.

Keywords: information-analytical competence, competence, noosphere, nanotechnology.

Постановка проблеми. Становлення та розвиток нанотехнологій у сучасних умовах на світовому рівні, та, зокрема в Україні, нерозривно пов'язані з підвищенням ефективності використання інтелектуального капіталу як вирішального фактору розвитку суспільства.

На думку зарубіжних авторів до складу інтелектуального капіталу входить компетенція персоналу, окрім його внутрішньої та зовнішньої структури [1, с.147; 2, с.182]. При цьому організаційному капіталу відповідає внутрішня структура, споживчому капіталу – зовнішня структура, а людському капіталу – компетенція персоналу. В свою чергу інформаційна та аналітична складові компетенції персоналу формують новий якісний рівень кадрового забезпечення мікрорівня будь-якої економіки.

З метою забезпечення якісної інформаційно – аналітичної компетенції необхідно обґрунтувати її сутність і виявити структурний рівень становлення під час трансформації освітнього простору в нову якість – ноосферу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми виявлення напрямків забезпечення якісної інформаційно-аналітичної компетенції підтвердив її сьогоденний інтерес та наукову значущість не тільки зарубіжних, але й вітчизняних вчених. Підтвердженням цього є опубліковані праці таких науковців, як О.Л. Алфєєвої, Л.В. Астахової, Т.В. Волкової, Т.М. Єлканової, Н.А. Зінчук, Н.В. Задорожної, Т.С. Камаєвої, В.К. Кіптенка, Л.А. Майборода, Л.П. Половенка, І.М. Савченко, Ю.П. Сурміна,

А.Е. Трофименка, В.В. Ягупов та інших дослідників у фахових виданнях. Результати дослідження цієї проблеми узагальнені у дисертаційних роботах І.А. Абрамової, І.В. Бабакової, О.С. Гайдамак, О.В. Назначило, А.Т. Тхакушинової, Н.А. Зінчук.

На увагу заслуговує науковий погляд Л.П. Половенка, який інформаційно-аналітичну компетенцію відносить до однієї зі складових, що формують дифузно, взаємопроникаючі та взаємодоповнюючі одна одну, аналітичної компетентності. При цьому аналітичну компетентність представляє як "систему екстрафункціонального забезпечення аналітичних функцій фахівця з економічної кібернетики, виражену в готовності та здатності до аналітичної діяльності, а також як набір особистих якостей фахівця, необхідних для адаптації й ефективної управлінської діяльності" [3, с. 88]. Визначення окреслює певну межу інформаційно-аналітичної компетенції – відношення її тільки до фахівців з економічної кібернетики. Тоді як на думку Н.В. Задорожної аналітична компетенція – це "інтегрована риса особистості, яку потрібно цілеспрямовано формувати в умовах вищого навчального закладу на основі системи позитивних мотивів оволодіння аналітичною діяльністю як дієвим засобом вирішення професійних завдань" [4, с. 105]. У той же час, беручи за основу підвищення ролі інформаційної складової в усіх сферах розвитку суспільства, науковці все частіше приділяють увагу дослідженню та виділенню на окремому рівні вже інформаційно-аналітичної компетенції.

Так Кіптенко В.К. вважає, що "жодні заходи чи дії, що відбуваються в організації, неможливо реалізува-

ти без інформації. Інформація є основою прийняття управлінських дій як на стадії прийняття рішення, так і на стадії його реалізації". [5] Цієї ж думки дотримується І.С. Савченко і виділяє інформаційно – аналітичну компетентність, "яка постає у наш час надзвичайно затребуваною складовою якості управління, стратегічного планування і сприймається нами як уміння вчасно отримувати та аналізувати інформацію про стан об'єкта, що змінюється" [6].

Також російські вчені Л.В. Астахова та А.С. Трофіменко розглядають і обґрунтовують інформаційно-аналітичну компетенцію студентів ВНЗ, яку розуміють як "здатність застосовувати знання, уміння і особистісні якості в процесі аналітико-синтетичної обробки і переробки інформації різних видів і форм з метою отримання якісно нового знання для оперативного забезпечення процесу ухвалення управлінських рішень в різних сферах діяльності" [7, с.18-19]. Автори мали на увазі, що з точки зору впливу ефективного викладання та подання навчального матеріалу відбувається розвиток інформаційно-аналітичних компетенцій. Т.С. Камаєва інформаційно-аналітичну компетенцію розглядає в рамках загальнокультурних компетенцій економічної спеціальності, і вважає, що це "здатність здійснювати пошук, аналіз і оцінку інформації, необхідної для постановки і вирішення професійних завдань, професійного і особистісного розвитку [8].

У результаті аналізу наукових праць з окресленої проблеми, вважаємо, що виникає необхідність узагальнити визначення інформаційно-аналітичної компетенції і включити до уваги її роль у широкомасштабного розвитку нанотехнологій та виділенні її значення як складової ноосфери.

Мета статті. Метою нашого наукового дослідження є окреслення якісної індикатора професіоналізму фахівця і розробка ієрархічно-вертикальної структурованої схеми формування інформаційно-аналітичної компетенції як квінтесенції ноосфери на сучасному етапі широкомасштабного розвитку нанотехнологій.

Виклад основного матеріалу. Єдність біологічного та духовного першопочатків, їх взаємозв'язок визначають людину як соціально-природну істоту. У навчальних посібниках з філософії визначають фундаментальні особливості становища людини у світі з метою виділення її серед інших істот. Це, насамперед, розумність, біологічна неспеціалізованість, усвідомлення своєї смертності, свобода, універсальність та реалізація у сфері соціокультурних процесів. Розумність людини означає її здатність усвідомлювати себе і те, що її оточує. Тобто, ця особливість людини тісно пов'язана з наявністю у неї свідомості, і, навпаки, свідомість визначає її розумність. Маючи свідомість, людина формує своє індивідуальне ставлення до оточуючого світу через засоби та методи інтелектуальної діяльності. Завдяки цьому виникає аналіз, порівняння та оцінка дійсності.

Свідомість і розумність людини – це дві фундаментальні особливості, які необхідні для формування її духовності. У свою чергу духовність необхідно передавати та зберігати для подальшого розвитку у певний період розвитку суспільства. Іншими словами, повинні бути форми, через які твориться, зберігається і передається духовність. Такими формами є мистецтво, філософія та культура. Вкраплення кожної з цих форм у гармонійному, взаємному доповненні та зв'язку створюють світогляд людини.

Взаємозв'язок таких складових як мистецтво, філософія, мораль та культура, їх взагалі поєднання завдяки науковому методу пізнання як синтез є передумовою формування ноосфери, як сфери розуму і праці, введеної відомим українським вченим, філософом-енциклопедистом В.І. Вернадським.

В.І. Вернадський написав статтю "Декілька слів про ноосферу", де визначив, що ноосфера – це "останній з багатьох етапів еволюції біосфери в геологічній історії етап наших днів. Перебіг цього процесу тільки починає прояснюватися з вивчення її геологічного минулого у деяких своїх аспектах. Ноосфера – нове геологічне явище на нашій планеті. У ній людина вперше стає величезною геологічною силою. Вона може й повинна перебудувати своєю працею і думкою своє життя, перебудувати докорінно порівняно з тим, що було раніше" [9, с.22]. В.І. Вернадський вважав, що ноосфера – це "такий стан біосфери, в якому мають виявитися розум і спрямована ним праця людини як нова, небувала на планеті, геологічна сила" [9, с.16].

Однією із загальних необхідних умов щодо створення ноосфери – це те, що людство має стати єдиним в економічному та інформаційному відношеннях.

З огляду на представлення сформованого уявлення про ноосферу, вважаємо, що наявність свідомості та розумності людини у підґрунті ноосфери з подальшим її взаємним збагаченням завдяки мистецтву, культури, філософії та моралі, продукуванні та систематизації знань завдяки науці створює світогляд, що передається та зберігається через духовність.

У процесі проходження нашої свідомості через інформаційні потоки відбувається збагачення нашого світогляду. А також в залежності від фундаментальної основи індивідуального сформованих рівнів сприйняття мистецтва, культури та філософії фільтрується насичений інформаційний потік, через який проходить духовність людини і в подальшому збагачується її світогляд. Все це в свою чергу створює своєрідне відображення мистецтва у мистецтві сприйняття інформації, культури – в інформаційній культурі, філософії – у переоцінці або поповненні системи формування цінностей на основі інформаційного збагачення, а також у філософії сприйняття інформації. Створена таким чином процедура безперервного збагачення світогляду через призму інформаційного потоку вимагає раціональної інформаційно-

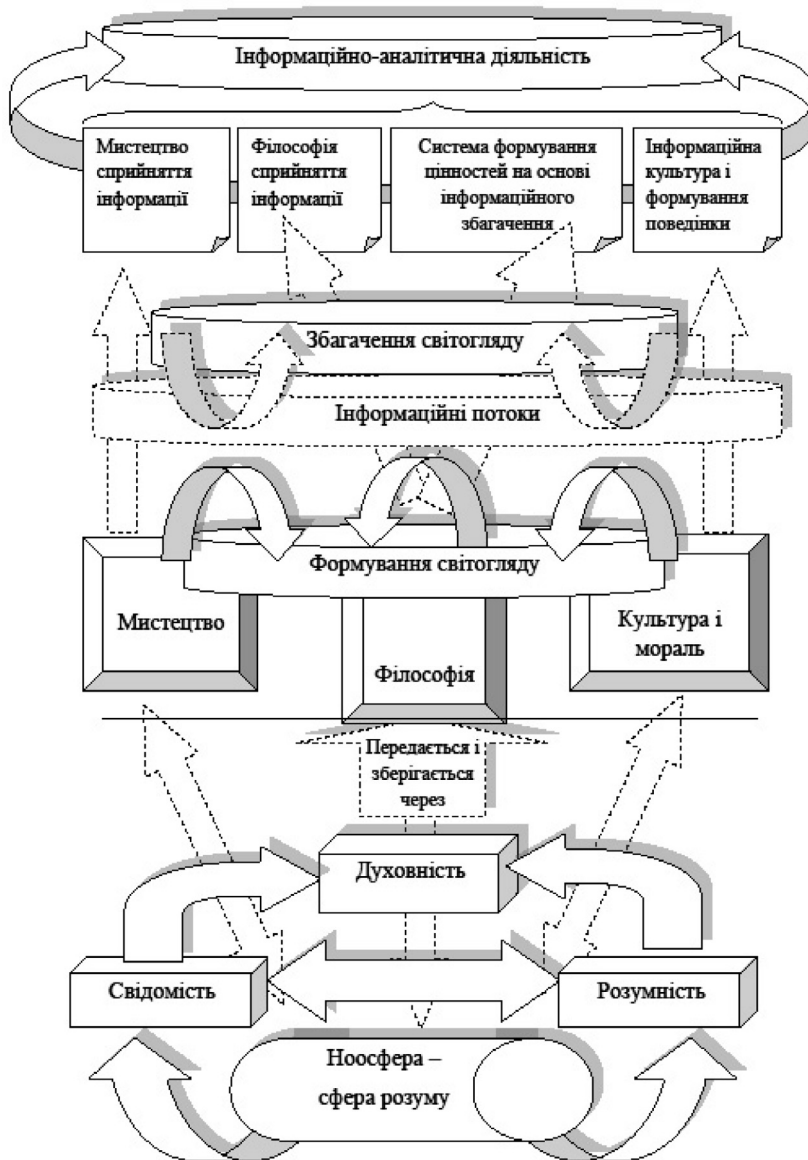

Рис. 1. Граф логічного вертикально-ієрархічного формування та збагачення інформаційно-аналітичної компетентності

аналітичної діяльності, що є своєрідним процесом, діючим у напрямку прагнення людини до раціонального задоволення її інформаційних потреб завдяки аналітичній фільтрації нескінченного надходження даних.

Світовий інноваційний процес XXI ст. спонукає до виникнення такої нової сфери як нанотехнології, яка вимагає здійснення якісної інформаційно-аналітичної діяльності.

Процеси формування, становлення та прогресивного впровадження нанотехнологій нерозривно пов'язані із забезпеченням гідного економічного життя суспільства нового тисячоліття. Основною рушійною силою нанотехнологій є інтелектуальний капітал. Разом із споживацьким (зовнішнім) та організаційним (внутрішнім) елементами інтелектуальний капітал має таку складову, що уособлює у собі знання, навички

та компетенції індивіда, – це людський капітал або індивідуальна компетенція. З огляду на індивідуальну компетенцію з позиції управління персоналом, то це здатність професійно вирішувати професійні завдання завдяки притаманним якостям як фахівця. Тоді результативністю, певним набутих рівнем або ступенем набутої компетенції є компетентність.

Сучасний фахівець, що займається якісною інформаційно-аналітичною діяльністю, повинен мати якісну інформаційно-аналітичну компетентність. Ця характерна риса проявляється у вмінні "працювати" як в напрямі "руху вгору" по східцях ієрархічних рівнів смислового змісту матеріалу, так і в напрямку "руху вниз", до конкретизації змісту [10, с.494]. А також необхідно здійснювати якісний пошук, збір, переробку та подання інформації у формі, придатній для її використання при прийнятті управлінських рішень.

З огляду на проведене дослідження було розроблено граф логічного вертикально – ієрархічного формування та збагачення інформаційно-аналітичної компетентності, що представлено на рисунку.

Висновки. Отже, формування та розвиток якісної інформаційно-аналітичної компетентності як квінтесенції сфери розуму – ноосфери є визначальним чинником,

що забезпечить масштабний прорив у нову сферу науки і техніки – розвиток нанотехнологій.

Таким чином, якісне збагачення інформаційно-аналітичної компетентності вимагає пошуку шляхів підвищення методологічного та теоретичного рівня фахівців, розвитку нових практичних навичок, засвоєння технологічних засобів та інструментів інформаційно-аналітичної роботи, оволодіння способами time management. Необхідно приймати до уваги і здатність спеціалістів високої інформаційно-аналітичної компетентності до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення та самостійної праці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Nonaka I., Takeuchi H. The knowledge-creating company: How Japanese companies create the dynamics of innovation // Ikujiro Nonaka, Hirotaka Takeuchi. – New York: Oxford University Press., 2010. – 299 p.

2. Stewart T. A. The wealth of knowledge: Intellectual capital and the twenty-first century organization/ / Thomas A. Stewart, – New York: Doubleday / Currency, 2007. – 378 p.
3. Половенко Л. Аналітична компетентність – ключовий складних професійної компетентності майбутніх фахівців з економічної кібернетики / Л. Половенко // Теорія і практика управління соціальними системами – №1 – 2012 – с. 82–90
4. Задорожна Н. Проблема формування аналітичної компетенції майбутніх фахівців у педагогічній теорії / Н. Задорожна // Педагогічний процес: теорія і практика. – Вип.1., ч.4: Компетентні засади організації педагогічного процесу. – 2014. – с.103–107
5. Менеджмент туризму [Електронний ресурс]: Бібліотека українських підручників / В.К. Кіпченко – Режим доступу: http://pidruchniki.com.ua/18340719/turizm/funktsiyi_printsipy_metodi_menedzhmentu_turizmu 6.
6. Савченко І. Актуальні проблеми створення, апробації та подальшого впровадження автоматизованої інформаційно-аналітичної системи "Профтехінфо" [Електронний ресурс]: / І.М Савченко – Режим доступу: <http://www.ukrdeti.com/firstforum/m26.html>.
7. Астахова Л. Развитие информационно – аналитических компетенций студентов в вузе / Людмила Астахова, Анастасия Трофименко // Вестник Челябинского государственного педагогического университета: научный журнал. – 2011. – № 12. – с. 16–23.
8. Камаева Т. Структура и содержание информационно-аналитической компетенции будущих экономистов среднего звена [Электронный ресурс] / Т. С. Камаева. – Режим доступу до стат.: http://conference.osu.ru/assets/files/conf_info/conf8/s19.pdf
9. Лапо А. Феномен Вернадского / Лапо А. // Ноосфера: Духовный мир человека. – Л., 2009. – Вып. 3. – с. 13–24.
10. Конотопов П. Аналитика: методология, технология и организация информационно-аналитической работы / Павел Конотопов, Юрий Курносков. – М.: РУСАКИ. – 2010г. – 512 с.